

VAIKŲ, SULAUKUSIŲ PILNAMETYSTĖS, KURIEMS BUVO TEIKTA INSTITUCINĖ VAIKO SOCIALINĖ GLOBA, SAVARANKIŠKO GYVENIMO PROGRAMOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Savarankiško gyvenimo programos aprašas (toliau – Aprašas) nustato savarankiško gyvenimo paslaugų tikslus, principus, teikimo tvarką, savarankiško gyvenimo programos socialinio darbuotojo veiklą, pagalbos jaunuoliams koordinavimą ir teikimą, savarankiško gyvenimo programos finansavimą.

2. Apraše vartojamos sąvokos:

2.1. **Jaunuolis, kuriam gali būti teikiama savarankiško gyvenimo programa (toliau – SGP):** 18–21 metų amžiaus asmuo, kuriam buvo ar yra teikiama institucinė vaiko socialinė globa;

2.2. **Savarankiško gyvenimo programa** – tai paslauga, teikiama tuo metu, kai jaunuoliai rengiasi palikti globos instituciją, arba jau yra pradėję savarankiškai gyventi, tačiau, siekiant jaunuolio pilnavertiškos integracijos į visuomenę ir savarankiškumo užtikrinimo, jam toliau teikiamos paslaugos ir parama;

2.3. **Apgyvandinimo paslauga** – tai gyvenamojo ploto suteikimas jaunuoliams, aprūpinant juos reikalingu inventoriumi bei teikiant jiems bendrąsias ir specialiąsias paslaugas, kai toks poreikis yra nustatytas;

2.4. **Socialinis darbuotojas (SGP koordinatorius)** – socialinis darbuotojas ar socialiniam darbui prilygintą išsilavinimą turintis specialistas, kuris atsako už tai, kad jo žinioje esančio asmens perėjimas iš globos sistemos į savarankišką gyvenimą įvyktų sėkmingai;

2.5. **Savarankiško gyvenimo planas** – socialinių ir psichologinių poveikio priemonių visuma, užtikrinanti kokybišką reikalingų paslaugų organizavimą ir teikimą jaunuoliams, siekiant jų sėkmingos integracijos visuomenėje;

2.6. Kitos Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (toliau – Civilinis kodeksas), Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos šeimynų įstatyme, Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme, Vaiko laikinosios globos (rūpybos) nuostatų sąvokas.

II SKYRIUS

TIKSLAI, PRINCIPAI IR UŽDAVINIAI

3. SGP paslaugų pagrindinis tikslas yra užtikrinti, kad visiems 18 - 21 metų jaunuoliams būtų prieinama ir suteikiama reikalinga konsultacinė, psichosocialinė, finansinė ir kita pagalba, siekiant šių jaunuolių sėkmingos adaptacijos bendruomenėje, pereinant į savarankišką gyvenimą.

4. SGP paslaugų organizavimo principai:

4.1. Pagarba ir nešališkumu grįstų ilgalaikių santykių kūrimas - santykiais grindžiamu požiūriu pripažįstama, kad SGP planavimas ir vykdymas yra lygiaverčio santykio kūrimo procesas – jam reikia specialisto ir jaunuolio abipusio pasitikėjimo ir pagarbos bei bešališko noro padėti. Pagalba palydimojije globoje turi būti teikiama, įsijaučiant į jaunuolio situaciją, įsiklausant į jo norus, lūkesčius bei baimes, o taip pat stengiantis motyvuoti jaunuolį ir suteikti jam galimybes apsispręsti dėl savo gyvenimo bei atlikti su jo gyvenimu susijusias užduotis savarankiškai;

4.2. Aktyvaus dalyvavimo siekimas – jaunuolių nuomonė, lūkesčiai, patirtis, turimas potencialas ir jų aktyvus vaidmuo bei įsitraukimas turi būti SGP paslaugų organizavimo pagrindas, sudarant ir įgyvendinant savarankiško gyvenimo planus;

4.3. Žmogaus teisių apsauga ir užtikrinimas – visi su SGP procesu susiję veiksmai atliekami vadovaujantis žmogaus teisėmis;

4.4. Tarpsektorinio bendradarbiavimo poreikis - sprendžiant su jaunuolio savarankiško gyvenimo pradžia ir SGP susijusius klausimus, būtinas įvairių sričių atstovų glaudus ir koordinuotas bendradarbiavimas;

4.5. SGP paslaugos teikiamos, atsižvelgiant į individualius jaunuolio poreikius (individualumo principas);

4.6. Laikomasi konfidencialumo principo, neatskleidžiant turimos informacijos apie jaunuolį tretiesiems asmenims, išskyrus atvejus, kuriuos numato Lietuvos respublikos įstatymai.

5. SGP paslaugų uždaviniai:

5.1. Įvertinti SGP su apgyvendinimu paslaugos poreikį bei organizuoti šių paslaugų teikimą;

5.2. Tarpininkauti paramos būstui nuomotis ar įsigyti, studijoms finansuoti ar pragyvenimui garantuoti teikimą 18 – 21 metų jaunuoliams pagal įvertintą poreikį;

5.3. Teikti konsultacijas susijusias su jaunuolio savarankiško gyvenimo planavimu, su jaunuoliu dirbantiems specialistams pagal įvertintą poreikį;

5.4. Organizuoti profesinės kompetencijos tobulinimą SGP koordinatoriams;

5.5. Vykdyti gerosios patirties SGP sklaidą;

5.6. Vykdyti kitas funkcijas.

III SKYRIUS

SAVARANKIŠKO GYVENIMO PROGRAMOS KOORDINAVIMO PROCESAS

6. SGP procesas – tai tarpusavyje susijusių jaunuolio pasirengimo savarankiškam gyvenimui etapų visuma, kurių tikslas yra užtikrinti, kad kiekvienas jaunuolis turėtų galimybę įgyti savarankiškam gyvenimui reikiamų žinių bei įgūdžių ir gauti reikiamą pagalbą bei paramą, kad perėjimas į savarankišką gyvenimą vyktų sklandžiai. Proceso metu teikiamos bendrosios socialinės paslaugos (informavimas, konsultavimas ir tarpininkavimas) ir socialinės priežiūros paslaugos (apgyvendinimas įstaigos bendrabučio tipo butuose).

7. Paslaugos turėtų būti teikiamos atvejo vadybos metodu, kai su kiekvienu jaunuoliu individualiai dirba SGP koordinatorius - darbuotojas, koordinuojantis SGP atvejo vadybos procesą. Šį procesą sudaro: jaunuolio individualių poreikių, jo socialinės aplinkos ir galimų pagalbos šaltinių įvertinimas, savarankiško gyvenimo plano sudarymas, plano įgyvendinimas, koordinuojant bei kontroliuojant teikiamas paslaugas bei kitą pagalbą, paslaugų, reikalingų kompleksiško jaunuolio problemų sprendimui, prieinamumo užtikrinimas, tarpinstitucinis bendradarbiavimas, jaunuolio palaikymas bei situacijos pokyčio stebėjimas.

8. SGP koordinatoriaus apsilankymas jaunuolio šeimoje prasideda jaunuoliui suėjus 17 metų. Čia jis susipažįsta su jaunuoliu, užmezga pasitikėjimu ir pagarba grįstus santykius, paaiškina, kad jo dalyvavimas jaunuolio gyvenime yra susijęs su tuo, kad būtų užtikrintas pasirengimas sklandžiam perėjimui į savarankišką gyvenimą. Jaunuolis supažindinamas su planuojama teikti paslauga bei jos tikslu, sudarant galimybę jam pareikšti savo nuomonę bei pasiūlymus dėl šios paslaugos teikimo pobūdžio, intensyvumo ir reikalingumo.

9. Per vieną mėnesį nuo susitikimo su jaunuoliu dienos, sudaromas **Jaunuolio savarankiško gyvenimo planas (toliau – JSGP)**.

10. JSGP rengia įstaigos socialinis darbuotojas, palaikantis artimiausią santykį su jaunuoliu (priskirtas socialinis darbuotojas), dalyvaujant SGP koordinatoriui ir kitiems reikalingiems specialistams. Sudarant JSGP taip pat dalyvauja jaunuolis. JSGP derinamas su jaunuolio individualiu socialinės globos planu.

11. Plano sudarymo metu identifikuojami jaunuolio poreikiai, susiję su reikalinga rūpyba, sveikatos priežiūra, ugdymu, lavinimu, technine ir metodine pagalba, parenkamos poreikiams tenkinti reikalingos priemonės, pagalbos būdai, reikiamų specialistų komanda. Taip siekiama maksimaliai patenkinti kokybišką pasirengimo savarankiškam gyvenimui poreikį konkrečiu atveju. Plane numatomas jaunuoliui priklausančios kitų įstaigų (švietimo, ugdymo, sveikatos apsaugos, teisėsaugos ir kt.) teikiamos pagalbos koordinavimas. JSGP sudaromas,

įvertinus jaunuolio savarankiškumo lygį bei nustatytus individualius poreikius, įtraukiant visus galimus (profesinio orientavimo, karjeros specialistus, psichologą, socialinį pedagogą, socialinį darbuotoją ir/ar kitus specialistus) paslaugos teikimo dalyvius. Plane numatomi paslaugos tikslai, uždaviniai, etapai ir priemonės bei jaunuoliui reikalingos paslaugos, siekiami rezultatai, pagalbos būdai ir vykdymo terminai.

12. Už jaunuolio, gyvenančio socialinės globos įstaigoje, individualių poreikių įvertinimą, JS GP sudarymą, reikiamų paslaugų organizavimą, įgyvendinimo kokybę atsako SGP koordinatorius.

13. Planas sudaromas ir patvirtinamas, atsižvelgiant į jaunuolio nuomonę ir geriausius jo interesus. Planą pasirašo jaunuolis ir kiti plano sudaryme dalyvaujantys asmenys.

14. JS GP peržiūra, dalyvaujant jaunuoliui ir jo gerove suinteresuotiems asmenims, organizuojama ne rečiau kaip kartą per 6 mėnesius arba pasikeitus aplinkybėms, vertinant paslaugos teikimo pažangą/sunkumus bei priimant sprendimus dėl tolesnių veiksmų. SGP koordinatorius visą paslaugos teikimo laikotarpį stebi ir koordinuoja JS GP vykdymo eigą, konsultuoja jaunuolį, jei reikia kitus specialistus. Pagal priimtus sprendimus JS GP gali būti koreguojamas. Priimant sprendimus visais atvejais atsižvelgiama į jaunuolio nuomonę, jeigu tai neprieštarauja jo interesams.

15. Likus vienam mėnesiui iki paslaugos teikimo pabaigos, organizuojamas JS GP aptarimas, kuriame įvertinamas paslaugų teikimas, jų kokybė, ir kartu su jaunuoliu aptariami ir numatomi tolesni pasirengimo savarankiškam gyvenimui žingsniai. SGP koordinatorius pateikia rekomendacijas dėl tolesnių jaunuolio savarankiško gyvenimo žingsnių ir galimo Perėjimo į savarankišką gyvenimą, atsižvelgiant į jaunuolio galimybes gyventi savarankiškai (turimą/numatomą tolesnę gyvenamąją vietą, materialines galimybes, išsilavinimą, savarankiškumo lygį ir kt.).

16. SGP koordinatorius pagal galimybes užtikrina, kad jaunuoliui būtų suteikta reikiama pagalba bei visos reikalingos paslaugos tokia apimtimi, kaip tai numatyta JS GP:

16.1. teikiamos socialinio darbuotojo, psichologo ir kitų specialistų konsultacijos;

16.2. esant poreikiui jaunuoliui sudaromos sąlygos dalyvauti socialinio ugdymo, integracijos į visuomenę, smurto, psichotropinių medžiagų vartojimo prevencijos programose ir projektuose;

16.3. užtikrinama, kad jaunuolis būtų konsultuojamas profesinio orientavimo ir karjeros klausimais, siekiant suteikti žinių apie profesijos pasirinkimą bei įdarbinimą, esant galimybei ir poreikiui, padedant įsitvirtinti darbo rinkoje ir joje išsilaikyti;

16.4. tarpininkaujama, užtikrinant jaunuolio savarankiškumą asmeninių finansų, praktinių įgūdžių, tobulėjimo, sveikatos, būsto, siektino išsilavinimo bei kitose srityse;

16.5. užtikrinamas turiningo laisvalaikio, kūrybos, kultūros paslaugų prieinamumas, skatinant jaunuolį dalyvauti bendruomenės gyvenime bei savanoriškoje veikloje;

16.6. užtikrinamas lytinis švietimas, suteikiant žinių apie šeimos kūrimą ir šeiminius santykius;

16.7. jaunuolis parengiamas Perėjimo į savarankišką gyvenimą etapui, paliekant socialinės globos įstaigą.

IV SKYRIUS

JAUNUOLIO DALYVAUJANČIO SAVARANKIŠKO GYVENIMO PROGRAMOJE PAREIGOS

17. Jaunuolio pareigos:

17.1. privalo mokytis arba dirbti;

17.2. privalo laikytis nustatytų taisyklių ir dalyvauti JS GP numatytose veiklose;

17.3. privalo bendradarbiauti SGP koordinatoriumi, rengiant ir įgyvendinant JS GP;

17.4. privalo saugoti ir tausoti įstaigos turtą.

V SKYRIUS

JAUNUOLIO DALYVAUJANČIO SAVARANKIŠKO GYVENIMO PROGRAMOJE TEISĖS

18. Jaunuolio teisės:

18.1. pareikšti savo nuomonę dėl JS GP teikimo. Prieš pradėdant teikti socialinės priežiūros paslaugas, jaunuoliui sudaromos sąlygos apsilankyti apgyvendinimo patalpose, išklausoma jo nuomonė apie jų tinkamumą jaunuolio poreikiams;

18.2. pareikšti savo nuomonę sudarant ir peržiūrint savarankiško gyvenimo programos planą;

18.3. turėti savo pajamų asmeniniams poreikiams tenkinti (galėtų nusipirkti maisto, vaistų, higienos prekių, rankšluosčių, rūbų bei batų, kanceliarinių prekių, knygų, viešojo transporto bilietų, ir kt.);

18.4. apsigyventi, jei buvo skirta apgyvendinimo paslauga anksčiau ir kurios jis atsisakė ar neteko, gali gauti šią paslaugą pakartotinai, jei toks poreikis bus nustatytas, tačiau ne daugiau kaip du kartus.

VI SKYRIUS

APGYVENDINIMAS

19. Dalyvauti savarankiško gyvenimo programoje ir būti apgyvendinti, gali pilnametystės sulaukę 18-21 metų asmenys, kuriems yra arba buvo teikta institucinė vaiko globa ir kuriems Molėtų savivaldybės tarybos sprendimu yra pratęstas apgyvendinimas ir išlaikymas Molėtų vaikų savarankiško gyvenimo namuose.

20. Jaunuoliai, pateikę prašymą dalyvauti Savarankiško gyvenimo programoje, apgyvendinami bendrabučio tipo bustuose Molėtų vaikų savarankiško gyvenimo namuose Smilgų g. 4, Molėtai.

21. Prieš pradėdant teikti socialinės priežiūros paslaugas, jaunuoliui sudaromos sąlygos apsilankyti būstuose, išklausa jo nuomonė apie busto tinkamumą jaunuolio poreikiams.

22. Sudaromas SGPL arba peržiūrimas jau turimas.

23. Bendrabučio tipo būstas:

23.1. jaunuoliui įrengtas kambarys poilsiui bei individualiai veiklai, viename kambaryje gyvena vienas jaunuolis;

23.2. bendros vonios (dušo) ir tualetų patalpos;

23.3. bendra skalbimo, džiovinimo, lyginimo patalpa;

23.4. bendra virtuvė;

23.5. yra visais reikalingai baldais bei inventoriis;

23.6. jaunuoliui jo gyvenamojoje aplinkoje užtikrinamas privatumas, jaunuolis gali rakinti jam skirtą kambarį;

23.7. jaunuoliai maistą gamina patys šių namų virtuvėje. Virtuvėje yra vieta indams ir įrankiams laikyti, plautuvė, viryklė, gartraukis, šaldytuvai, sudarytos sąlygos kiekvienam jaunuoliui gaminti maistą. Valgomieji indai ir įrankiai sukomplektuoti pagal paslaugų gavėjų skaičių;

23.8. vonios (dušo) ir tualetų patalpos įrengtos taip, kad būtų užtikrintas privatumas, patalpos su rakinamomis durimis. Vonios patalpoje yra dušas, praustuvė, veidrodis, pakabos rankšluosčiams ir drabužiams, tualetų patalpoje (zonoje) yra unitazas, tualetinis šepetys, šiukšlių dėžė;

23.9. patalpose įrengtas natūralus apšvietimas (išskyrus drabužinę, vonios (dušo) ir tualetų patalpas). Visuose kambariuose įrengtos apsaugos nuo tiesioginių saulės spindulių priemonės (užuolaidos, žaliuzės ar kt.), įrengtas dirbtinis apšvietimas;

23.10. visi kambariai yra natūraliai vėdinami, varstant langus, ištraukiamoji vėdinimo sistema įrengta tualetuose, vonios (dušo) patalpose, skalbimo, džiovinimo patalpose (vietose), virtuvės patalpose;

23.11. karštas ir šaltas vanduo nuolat tiekiamas virtuvės patalpose, praustuvėse, vonios (dušo) patalpose;

23.12. visos patalpos, jose esantys įrenginiai ir kitas inventorių yra švarūs, santechniniai įrenginiai techniškai tvarkingi;

23.13. poilsio kambariai apsirūpinti patalyne;

23.14. poilsio kambariai aprūpinti lova, spinta asmeniniams daiktams, drabužiams laikyti, stalas ir kėdė;

23.15 poilsio kambariuose įrengta internetinė prieiga;

23.16. jaunuoliai turi namų raktą.

VI SKYRIUS

SAVARANKIŠKO GYVENIMO PROGRAMOS PABAIGA

24. Jaunuoliui savarankiško gyvenimo programa gali pasibaigti, kai:

24.1. baigia bendrojo lavinimo, profesinio ugdymo ar specialiųjų poreikių užtikrinimą garantuojančias programas;

24.2. sueina 21 metai;

24.3. jo paties prašymu;

24.4. trijų mėnesių laikotarpyje nedirba ir nesimoko, išskyrus nenumatytas aplinkybes (liga, nustatytas neįgalumas, patirtos traumos ar kt.);

24.5. pašalinamas už vidaus tvarkos taisyklių nesilaikymą.

VI SKYRIUS

FINANSAVIMAS. LĖŠŲ APSKAITA

25. Savarankiško gyvenimo programa finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų, skirtų socialinėms paslaugoms finansuoti.

26. Jaunuoliui dalyvaujančiam SGP skiriamos lėšos:

26.1. maisto produktų pirkimo ir gaminimo lėšos (maistpinigiai);

26.2. būtinųjų poreikių tenkinimo lėšos (vaistai, higienos prekės, buitinės prekės, rūbai bei batai, kanceliarinė prekės, knygos, viešojo transporto bilietai, ir kt.)

27. Pункte 26.1. lėšų paros dydis nustatomas Molėtų vaikų savarankiško gyvenimo namų direktoriaus įsakymu;

28. Pункte 26.2 lėšų dydis nustatomas 3 bazinės socialinės išmokos (BSI) mėnesiui.

29. Visos lėšos pervedamos į Jaunuolio dalyvaujančio SGP sąskaitą už praėjusį mėnesį, pagal faktiškai dalyvavimo SGP dienų skaičių, iki einamojo mėnesio 8 dienos, pagal socialinio darbuotojo (SGP koordinatoriaus) pateiktą lentelę (priedas Nr.1).

30. Atsiradus nenumatytoms aplinkybėms (liga, medicininis inventorius, mokymosi išlaidos ar kt.) lėšos numatytos 28 punkte gali būti didinamos, esant motyvuotam jaunuolio prašymui, pagal atskirą įstaigos direktoriaus įsakymą.

31. Jeigu socialinės globos (rūpybos) išmokas jaunuolis gauna tiesiogiai, o išmoka įstaigai yra atitinkamai sumažinta, tada lėšos numatytos 27 ir 28 punktuose pervedamos į jaunuolio sąskaitą atitinkamai sumažinta jo tiesiogiai gaunamų lėšų sumai.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32. Informacija apie savarankiško gyvenimo programą teikiama visuomenei įstaigos internetiniame tinklapyje www.moletuvaikai.lt

Vaikų, sulaukusių pilnametystės, kuriems buvo teikta institucinė vaiko socialinė globa, savarankiško gyvenimo programos aprašo
I priedas

Molėtų vaikų savarankiško gyvenimo namai

**Jaunuolių dalyvaujančių savarankiško gyvenimo programoje skiriamų pinigų žiniaraštis
(lėšos pervedamos į jaunuolių sąskaitas)**

Už _____ m. _____ mėn.

Sąrašo Nr. _____

Data _____

Nr.	Pravesti (vardas, pavardė)	Sąskaitos Nr.	Dienų skaičius	Maistpinigių suma, pagal patvirtintą įkainį, 27 punktas	Buitinių poreikių tenkinimo lėšos pagal 28 punktą	Jaunuolio tiesiogiai gaunama socialinės globos (rūpybos) išmoka	Jaunuol iui perveda ma suma

Žiniaraštį sudarė:

Suderinta: